

Rapport for Redelighetsutvalget ved Samisk høgskole 2023

Innhold

Forord.....	2
Innledning.....	4
Mandat og oppnevning.....	4
Møter og seminarer.....	4
Saker til behandling.....	5
Forståelse av mandatet.....	5
Årlig internseminar om forskningsetikk.....	5
Årlig internwebinar om forskningsetikk.....	5
Vedlegg 1: Program for konferansen i Tromsø.....	6
Vedlegg 2: Program for internseminaret i mai.....	8
Vedlegg 3: Program for webinar i oktober.....	10

Forord

Verdens første samiske redelighetsutvalg ble oppnevnt 19. august 2021. Vår periode nærmer seg nå slutten og det er på sin plass med noen bevingede ord om hvordan det har vært og hva vi har gjort.

Det aller første møtet vi hadde i utvalget var med Áslat Holmberg i Samerådet. Han var blitt gitt i oppgave å utrede spørsmålet om det burde vedtas forskningsetiske normer samt et eget forskningsetisk organ for det samiske samfunn og forskning på samiske temaer. Det var umulig for oss som utvalg å mene noe om disse spørsmålene ut over våre egne private erfaringer og synspunkter. Det var spennende å bli kastet inn i en grunnleggende debatt som tok opp svært prinsipielle spørsmål. Spørsmålet om vår rolle i dette og vårt mandat ble dermed aktualisert tidlig.

Det som står skrevet i mandat er at vi skal:

- Fremme gode forskningsvaner og forebygge uredelighet i forskning, blant annet gjennom å arrangere forelesninger, møter, seminarer og dele informasjon: og aktivt utvikle forskningsetikk i urfolksforskning
- Behandle saker og gjøre vedtak om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer

Det å fremme gode forskningsvaner og forebygge uredelighet, basert på eksisterende norske forskningsetiske normer, er klart nok. Vi er blitt enig om å arrangere to seminarer i året, et online seminar og et fysisk seminar. Så langt har vi mottatt gode tilbakemeldinger på det vi har arrangert.

Når det gjelder å behandle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer, har vi ikke fått inn noen saker ennå. Vi har jobbet med å utarbeide noen saksbehandlingsregler knyttet til slike saker for å sikre en ryddig prosess, som blant annet sikrer retten til kontradiksjon for de som får en sak mot seg. En viktig tanke bak saksbehandlingsreglene var også å klargjøre at saker bør søkes løst på et så lavt nivå som mulig, før det meldes inn til Redelighetsutvalget. Det sender signaler om at det er ønskelig med stor takhøyde for diskusjon og ulike meninger om forskningsetiske spørsmål. Det skal være unntaket at spørsmål ikke lar seg løse mellom forskerne selv. Dette kan også bidra til gode forskningsvaner og kan virke forebyggende.

Angående siste del av første kulepunkt, om å «*utvikle forskningsetikk i urfolksforskning*» har vi hatt en lang rekke diskusjoner og gjort et grundig arbeid for å klargjøre hva dette kan innebære, gitt de begrensede ressursene utvalget har. Vi har drøftet dette med både DOS og administrasjonen. Så langt har vi landet på at vi gjerne deltar i drøftelsene om pan-samisk forskningsetikk og andre debatter om utvikling av nye relevante forskningsetiske normer. Deltagelsen begrenses derimot av manglende ressurser og vi har ikke regnet dette som en sentral del av vårt mandat, men mer som noe vi kan prioritere hvis det er mulig innenfor rammene.

Framover er tanken å arrangere de to seminarene vi har blitt enig om, vi deltar i drøftelsen om pan-samisk forskningsetikk og vi behandler saker som eventuelt kommer inn. Det er få saker som behandles i andre redelighetsutvalg ved mye større institusjoner. Vi får håpe det ikke skjer noen saker om uredlighet, men hvis det skulle komme en sak er vi klar for det, og har et godt mannskap.

Når det nå skal utnevnes medlemmer til en ny periode, bør det samtidig utnevnes varamedlemmer. Vi ønsker å takke for tilliten og et godt samarbeid med Sámi allaskuvla.

Vennlig hilsen

Hadi Strømmen Lile, leder for Redelighetsutvalget ved Samisk høgskole

Innledning

Nedenfor følger årsrapporten for 2023 fra Redelighetsutvalget for Samisk høgskole.

Mandat og oppnevning

Med utgangspunkt i kravene som følger av [forskningsetikkløven](#) vedtok Forsknings- og studiestyret ved Samisk høgskole (DOS) 11.5.2021 å etablere et redelighetsutvalg ved Samisk høgskole. Utvalget ble gitt følgende mandat:

- Fremme gode forskningsvaner og forebygge uredelighet i forskning, blant annet gjennom å arrangere forelesninger, møter, seminarer og dele informasjon: og aktivt utvikle forskningsetikk i urfolksforskning
- Behandle saker og gjøre vedtak om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer

I møte 19.8.2021 oppnevnte DOS følgende medlemmer til utvalget for perioden august 2021 til august 2024:

- Leder: professor Hadi Lile, Høgskolen i Østfold
- Eksternt medlem: universitetslektor Christina Storm Mienna, Umeå universitet
- Internt medlem: forsker Torunn Pettersen

I henhold til mandatet rapporterer høyskolens redelighetsutvalg årlig sin virksomhet til høyskolens forsknings- og studiestyre, DOS. Utover punktet om frekvens foreligger det ikke noen spesifikke krav til rapporteringen. Utvalget oversender herved sin rapport for 2023. I rapporten framkommer de aktiviteter og tema som var sentrale i perioden.

Møter og seminarer

Redelighetsutvalget avholdt i 2023 syv interne møter - fem via Teams, ett på Diehtosiida og ett på Framsenteret i Tromsø. Sistnevnte møte ble avholdt i forbindelse med at Redelighetsutvalget sammen med forskningsadministrasjonen deltok på ([International Conference on Sámi Research Data Governance 2023 | UiT](#)) (jf. vedlegg 1) Med utgangspunkt i mandatet initierte Redelighetsutvalget to interne seminarer om forskningsetikk: et fysisk halvdagsseminar på Diehtosiida i mai og et totimers webinar i oktober (jf. vedlegg 2 og 3).

Tema for de interne møtene har vært planlegging av seminarene, notatet om utvalgets mandat, samt rapportering til DOS for årene 2021 og 2022.

Tabell 1: Oversikt over møter, seminarer mm

2023	
Internt møte 2023-1 , Framsenteret i Tromsø	25.01.23, 14-16
Deltakelse på eksternt konferanse: International Conference on Sámi Research Data Governance 2023	25.-27.01.23, lunsj til lunsj
Internt møte 2023-2 , Teams	28.3.23, 11-12

Internt møte 2023-3 , Diehtosiida	25.5.23, 9-11
Internt seminar om forskningsetikk: erfaringsutveksling og refleksjon om utfordringer og mulige løsninger	25.5.23, 11-16
Internt møte 2023-4 , Teams	16.6.23, 12:45-14
Internt møte 2023-5 , Teams	31.8.23, 9-11
Internt webinar om anonymitet og personvern i små lokalsamfunn	23.10.23, 13:30-15:30
Internt møte 2023-6 , Teams	12.10.2023, 13-15
Internt møte 2023-7 , Teams	14.12.23, 13-15

Saker til behandling

Redelighetsutvalget har ikke mottatt noen saker om mulig vitenskapelig uredelighet og/eller alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer til behandling i denne perioden.

Forståelse av mandatet

På møte med ledelsen for DOS 25. mai 2022 ble det enighet om at utvalget utarbeider et notat om egen forståelse av mandatet og påpeker hva som eventuelt kunne vært omformulert. Forståelsen av utvalgets mandat ble tatt opp på flere møter i 2023 og i desember ferdigstiltes et notat som ble oversendt til DOS for videre oppfølging.

Årlig internseminar om forskningsetikk

Med referanse til mandatets punkt om å «... fremme gode forskningsvaner og forebygge uredelighet i forskning» har utvalget fulgt opp tidligere vedtak om at det hvert år skal arrangeres et internt fysisk seminar om forskningsetikk. Seminaret, som opprinnelig ble planlagt i 2022, ble arrangert 25. mai 2023 og hadde fokus på erfaringsutveksling: «*Seminar om forskningsetikk: erfaringsutveksling og refleksjon om utfordringer og mulige løsninger*». Seminaret hadde god oppslutning og fikk gode tilbakemeldinger. Seminarets program finnes i vedlegg 2 nedenfor.

Årlig internwebinar om forskningsetikk

Redelighetsutvalget har vurdert det som hensiktsmessig å årlig også arrangere et kortere seminar i form av et webinar. Årets webinar ble arrangert via Zoom 23. oktober under overskriften «*Webinar om anonymitet og personvern i små lokalsamfunn.*» Det var god oppslutning til seminaret. Webinarets program finnes i vedlegg 3 nedenfor.

Vedlegg 1: Program for konferansen i Tromsø

International Conference on Sámi Research Data Governance 2023

Clarion Hotel The Edge, Tromsø, 25.-27.01.23

Day 1: 25th January

18:30-21.00 **Reception at [Árdna](#)**, The Sámi cultural house at UiT The Arctic University of Norway. Taxi leaves Clarion Hotel the Edge at 18.00. Taxi back to Clarion Hotel the Edge leaves from Árdna at 21.15

Day 2: 26th January

08.00-9.00: Registration at conference venue, [Clarion Hotel The Edge](#)

09.00-09.30 **Introduction and welcome by the GIDA-Sápmi conference committee**. Opening remarks from

- The Norwegian Sámi Parliament
- UiT The Arctic University of Norway

09.30-10.30: **"Towards data sovereignty in Aotearoa/New Zealand"**, Keynote Tahu Kukutai, Professor of Demography, University of Waikato

10.30 -11.00: Break

11.00-12.00: **Session one**. Three presenters (15 minutes each), followed by Q&A

- "Indigenous navigator in Sápmi - Saami data for Saami advocacy" – David Nathaniel Berger, The International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA)
- "Touchstones of Data Protection connected to the Production of Sámi Knowledge" – Lydia Heikkilä, Sámi Parliament (Finland), Rauna Kuokkanen, University of Lapland.
- "Data to govern (or lack thereof). A structured overview of Sámi (non-)presence in official statistics in Norway" – Torunn Pettersen, Sámi University of Applied Sciences

12.00-13.00 **Session two**. Three presenters (15 minutes each), followed by Q&A

- "From DigiJoik to Luohtevuorkká" – Camilla Brattland, Trude Fonneland and Rossella Ragazzi, UiT The Arctic University of Norway
- "Towards an Open Government Data policy for Indigenous Peoples' Digital Cultural Heritage" – Dino Girardi, Rosa Maria Ballardini and Inker-Anni Linkola-Aikio, University of Lapland
- "Who governs our stories?" – Else Grete Broderstad and Eva Josefsen, UiT The Arctic University of Norway

13.00-14.00: **Lunch**

14.00-15.00 **"History of GIDA and the CARE principles- towards indigenous governance of data."** Keynote Stephanie Russo Carroll, GIDA co-director and Assistant Professor of Public Health at University of Arizona. (Via zoom)

15.00-15.15: **Presentation of the Sami Parliament's Expert Ethics Committee for Sami Health Research**. Siv Kvernmo, Head of Committee.

15.15-16.30 **Session three**. Three presenters (15 minutes each), followed by Q&A.

- "Data governance of the Sámi-HET Study in Sweden" – Lena Maria Nilsson, Miguel San Sebastian and Petter Stoor, Umeå University
- "Experiences from the HALDI study 2018-2022" – Christina Storm Mienna, Per Axelsson and Katarina Nägga, Umeå University
- "An example of Sami data governance within university infrastructures" – Ann Ragnhild Broderstad, Marita Melhus and Susanna Siri, UiT The Arctic University of Norway

Conference dinner at 19.00 at the conference venue, Clarion Hotel the Edge

Day 3: 27th January

06.00 - 07.30: Optional morning ice-bathing and sauna at [PUST, a sauna in the centre of Tromsø](#) (Wardrobe and cold water shower)

08.45 - 09.00 Opening remarks from the president of The Saami Council Aslat Holmberg.

09.00 - 10.00 : **"A First Nations Data Governance Strategy and Exercising our Rights Over Data"**, Keynote Erin Corston, Executive Lead, National Data Champion Team, First Nations Indigenous Governance Centre, Canada

10.00 -10.15: **"Stewardship and data"**, Magnus Kostøl, adviser from the Sami Parliament in Norway

10.15-11.30: **Session four.** Three presenters (15 minutes each), followed by Q&A

- "Data management and school research in an ethnic minority context" – Hanna Maarit Outakoski, Umeå University
- "Open language data in the age of Machine Learning" – Lene Antonsen, Sjur Nørstebø Moshagen, Trond Trosterud and Linda Wiechetek, UiT The Arctic University of Norway"
- "Research on Indigenous Data Governance Protocols" – Adrien Tofighi-Niaki and Ramin Soleymani Fard, Universidad Autónoma de Barcelona
- "Challenges and needs for an ethical implementation of Open Science in Sámi research" – Coppélie Cocq, Umeå University

11.30-12.00: **Break**

12.00-13.00: **Roundtable discussion: "Ensuring Indigenous data sovereignty and governance in European arctic research: a roadmap towards decolonial Arctic research"**

- Participants are Aslak Holmberg and Eva Fjellheim from the Saami council, Britt Kramvig, Nina Hermansen and Jan Erik Henriksen from IVO (Indigenous Voices research group.), UiT The Arctic University of Norway. Jan Erik will lead the discussion.

13.00-14.00: **Lunch**

14.00-14:30: **Closing comments and goodbye.**

14.30-15.30: **Meeting with presenters.**

Vedlegg 2: Program for internseminaret i mai

Seminára dutkanetihka birra: vásáhusjuogádeapmi ja reflekšuvnnat hástálusaid ja vejolaš čovdosiid birra

Diehtosiida, 25.5.2023, 11-16

- **Mihttjoavku:** bargit ja PhD-studeanttat Sámi allaskuvllas
- **Áigi ja báiki:** duorastaga miessemánu 25. beaivvi 2023 diibmu 11.00–16.00, Sáhkaskáidi (*fuomáš* ahte ii streamejuvvo)
- **Ulbmil:** lohtet ovdan konkreta vásáhusaid sámi dutkanpraksisas mat sáhttet leat mielde addime premissaid bargui viidáseappot SA ain aiddoásahuvvon rehálašvuodalávdegottis (ee. sáhtta mandáhtta dulcot viehka viidát).
- **Plána:** muhtun ráhkkanuvvon oasit muhto buorre áigi jearaldagaide, kommentáraide ja ságastallamii
- **Diediheapmi Deltager.no bokte:** <https://www.deltager.no/event/etihkka>
- **Diedihanáigemearri:** 15.5.2023 diibmu 14:30

Prográmma

- 11.00 Lunsá diedihuvvon oasseváldiide (*Árrangáddi*)
- 12.00 Bures boahin ja oanehaccat SA rehálásvuodalávdegotti birra, **Laila Susanne Vars**, rektor
- 12.10 Seminára birra - ulbmil ja hápmi, **Christina Storm Mienna**, SA rehálásvuodalávdegotti miellahttu
- 12.20 Dutkanetihka rámmavuogádat Norggas (tihttel boahdá), **Hadi Lile**, SA rehálásvuodalávdegotti jodiheaddji
- 12.40 Jearaldagat & kommentárat
- 12.50 Juolgevanahallan
- 13.00 Ovdamearkkat iezan dutkamis (tihttel boahdá), **Nils Oskal**, professor
- 13.20 Jearaldagat & kommentárat
- 13.30 Ovdamearkkat iezan dutkamis (tihttel boahdá), **Annika Pasanen**, professor
- 13.50 Jearaldagat & kommentárat
- 14.00 Boddu ee gáfiin/deajain (*Árrangáddi*)
- 14.30 Sámi PhD-prošeavttat – ráhkkanuvvon jearaldagat ja reflekšuvnnat plánejuvvon dahje álggahuvvon bargguid oktavuodas, **PhD-studeanttat**
- 15.00 Rabas ságastallan – vásáhusjuogádeapmi ja vejolas geainnut ovddos, Buohkat
- 15.45 Loahpaheapmi, **Torunn Pettersen**, SA rehálásvuodalávdegotti miellahttu

Seminar om forskningsetikk: erfaringsutveksling og refleksjon om utfordringer og mulige løsninger

Diehtosiida, 25.5.2023, 11-16

- **Målgruppe:** ansatte og PhD-studenter ved Sámi allaskuvla
- **Tid og sted:** torsdag 25. mai 2023 kl. 11.00 – 16.00, Sáhkaskáidi (*merk:* streames ikke)
- **Hensikt:** løfte frem konkrete erfaringer fra samisk forskningspraksis som kan være med på å gi retning for det videre arbeidet i SAs fremdeles nyetablerte redelighetsutvalg (blant annet kan mandatet tolkes svært vidt).
- **Opplegg:** noen forberedte innslag, men god tid til spørsmål, kommentarer og diskusjon
- **Påmelding via Deltager.no:** <https://www.deltager.no/event/etihkka>
- **Påmeldingsfrist:** 15.5.2023 kl. 14:30

Program

- 11.00 Lunsj for påmeldte (*Árrangáddi*)
- 12.00 Velkommen og kort om SAs redelighetsutvalg, **Laila Susanne Vars**, rektor
- 12.10 Om seminaret – hensikt og form, **Christina Storm Mienna**, medlem av SAs redelighetsutvalg
- 12.20 Forskningsetikkens rammeverk i Norge (tittel kommer), **Hadi Lile**, leder av SAs redelighetsutvalg
- 12.40 Spørsmål & kommentarer
- 12.50 Beinstrekk
- 13.00 Eksempler fra egen forskning (tittel kommer), **Nils Oskal**, professor
- 13.20 Spørsmål & kommentarer
- 13.30 Eksempler fra egen forskning (tittel kommer), **Annika Pasanen**, professor
- 13.50 Spørsmål & kommentarer
- 14.00 Pause med kaffe/te mm (*Árrangáddi*)
- 14.30 Samiske PhD-prosjekter – forberedte spørsmål og refleksjoner knytta til planlagte eller påbegynte arbeider, **PhD-studenter**
- 15.00 Ordet fritt – erfaringsutveksling og mulige veier videre, Alle
- 15.45 Avslutning, **Torunn Pettersen**, medlem av SAs redelighetsutvalg

Vedlegg 3: Program for webinar i oktober

Webinar om anonymitet og personvern i små lokalsamfunn

23.10.2023, 13:30-15:30

Samisk høgskoles redelighetsutvalgs webinar for alle vitenskapelig ansatte, arrangert på Zoom:

<https://samas.zoom.us/j/63369926084>. Det vil bli tilrettelagt for simultantolkning fra samisk til norsk og omvendt.

Program

13:30-14:00 Innledning med tilbakeblikk på det forskningsetiske seminaret i mai av Hadi Strømmen Lile, professor i rettsvitenskap ved Høgskolen i Østfold og leder for redelighetsutvalget ved Samisk høgskole, inklusive presentasjon av ny personvernombud ved Samisk høgskole/UiT Annikken Steinbakk

14:00-14:05 Beinstrekk

14:05-14:35 “Anonymitet og personvern i små lokalsamfunn” av Heidi Østbø Haugen, leder for NESH ([Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora](#)) og forfatter av boken [«Håndbok i forskningsetikk og databehandling»](#)

14:35-14:45 Beinstrekk

14:45-15:30 Åpen diskusjon

//

Webinára anonymitehta ja olmmošuddjema birra unna báikegottážiin

Sámi allaskuvlla rehálašvuodalávdegotti webinára buot dieđalaš virggehasaide, lágiduvvon Zoomas:

<https://samas.zoom.us/j/63369926084>. Simultánadulkon sámegeiلاس dárogillii ja nuppi guvlui.

Prográmma

13:30-14:00 Álggaheapmi geahčastagaiguin ruovttuluotta miessemánu dutkanetihkkaseminárii – Hadi Strømmen Lile, Østfolda allaskuvlla riektedieđaprofessor ja Sámi allaskuvlla rehálašvuodalávdegotti jodiheaddji, oktan Sámi allaskuvlla/UiT ođđa persovdnasuodjalusáittardeaddji Annikken Steinbakka presentašuvnnain

14:00-14:05 Julggiid vanahallan

14:05-14:35 “Anonymitehta ja olmmošuddjen unna báikegottážiin” – Heidi Østbø Haugen, NESH ([Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora](#)) jodiheaddji ja girjji [«Håndbok i forskningsetikk og databehandling»](#) čálli

14:35-14:45 Julggiid vanahallan

14:45-15:30 Rabas ságastallan

**Sámi
allaskuvla**

Sámi University of Applied Sciences

samas.no